

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

(HARMADIK ÉVI FOLYAM)

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetési minden cs. k. postahivatalnál, a lapok kiadó hivatalához, címzendő levelekben. Ára évenként 3, fél évre 6, évről 12 pengő forint.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentgyörgy utcában, a Kendei háznál, 487. szám alatt.

Hirdetések minden négy hasábol egy sor után 4 pkrét közzétételnek; folytonos hirdetések 10 pkrét elengedtetik. Mindenki hirdetésre 15 pkr békéjéig előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklők: u. m. előfizetés, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

KIADÓ-HIVATAL:

A Közép-utczában, STEIN Könyveskedésében.

A BOR.

Ha, a mint többször bevallottuk, a mező-gazdászati kifejlés a b-c-jét: a birtok commassatióját megérhetjük, mindjárt kell gondolnunk a szótárolásra, tovább kifejlésünk a b-ab-jára, melyből csak egy sort tanuljunk meg, mint földbirtokos nép, s e sor felvirágzásunk alapkövetkei foglalja magában. En, hű gyermeke hazámnak, elsőtagolom azon sort, melyben anyagi jólétünk legelső alapjait látom:

Barom-tenyésztés, bér-rendszer (farm), birtok-rendezés, bor-termelés, b őrgyártás, s ha ezek virágzanak, nem lesz okunk a b ú ra, s fizethetjük a ge b ű r eket is.

A bor fontosságáról már néhány alkalommal elmondottam nézeteimet, s habár borászatunk, s főként pinczegazdászunk még kifejlétlen, én mégis csak azt hiszem, hogy boraink a birodalmi borok nagyobb részével mindig kiállják a versenyt, s azon pinczokon, melyek azoknak már tettleg megnyitottak, ezeknek is helyük és keletük leend.

Azon francia kereskedőház, mely N. K. Kam közvetítése által itten borkereskedést akart nyitni, értesítve lévén az erdélyi pincze-gazdászati hiányairól, gondoskodott előre pinczerek képzéséről, kik a beszérendő, mondhatni, nyers termelést észszerű pinczekezelés által átformálták. Ezen célzat elég figyelemztetésül reánk nézve.

A mint N. K. Kam urnak alább közlendő levelében látszik, ezen társulatnál a pénzkrisis miatt kevés kilitás van; de hazánk őrszelleme nem alszik, s újabb és másszerű remények nyitnak előttünk is e perczen, midőn ezen sorokat írni kezdettem.

Sokan borászatunkra kevesebb súlyt fektetnek, mint az valódi érdemi, felhánnyák a termés bizonytalanságát, és a mostani pénzzel kezelési költségessé voltát.

Van ebben igaz; a kezelés drága, de miért? drága, mert nem lévén kiható kereskedésünk, nem fordul meg kellőleg a költség s fáradság.

Franciaország 2,019,000 hectare (1 hectare = 1.7375 ausztriai hold) földön 36,793,000 hectolitre (egy hectolitre =

1.761 bécsi akóval, mely m. e. 5 erdélyi vedret tesz) bort természet, s természetese középértéke évenként 600 millió frankra számítatik első kézből, mely második kézből már 10 perccenttel nevezszik. — És ki tagadhatja, hogy Frankhonnak borászatából fényes bevétele van, ám pedig a mivelletés költsége sokkal drágább mint minálunk, s az összes brutto jövedelemnek 55 perccentjére tételik, míg minálunk akkor, ha borunk kellő piacot nyer, s illő árban árulathatik, alig foghatjuk kiadásul számítani a brutto jövedelem 25 perccentjét, midőn most is a borkupeczek olcsó piacához mérve, számításunk nem megy 50 perccenten felül.

Igaz, hogy oly eredményeket éppen nem mutathatunk mint Frankhon, hol már a pincze-gazdászati tetőpontját érte, s hol a szőlőművelés a borvidékeken már 250 válfajt honosított; de a haladás tere előttünk áll, s van már is oly zamatos borunk, mely megállhat mint 3-ad 4-ed rangú, mely a new-yorki kiállításon méltányolt birodalmi borokkal bizonyosan versenyezhet; és igaz az is, hogy nem vetélkedhetünk Spanyolhon Tinto, Xeres, Mansanella satb. borai-val, sem a granadai vagy valenciai 40 fontot nyomó mazsola-szőlőfűrték nagyságáról fogalommal se birhatunk szerény borhegyeink ismeretében; de ha az Enns alatti Ausztria, mely Magyarhonon kívül a birodalomban legtöbb hold szőlőt termel, vagy az azt megközelítő Tirol és Voralberg, nyeményesnek látják a bortermelést, nekünk sincs okunk kétségbeesni, mert ezek a mi borhegyeink productiójának arányát felül nem mulják, s azt se bízhatjuk, hogy azon népesült tartományokban két oly drága ne legyen a munkabér, mint mi nálunk.

Erdély 46,989 hold szőlőbirtokon az éppen nem ügyítő statisztikai adatok szerint termel 1,506,000 ausztriai akót.

Az Enns alatti Ausztria 78,856 holdon termel 1,977,600 akót.

Tirol és Voralberg 60,857 holdon termel 825,000 akót.

Kérdem, nem dicsőségesen állja-e ki hazánk az összehasonlítás versenyét?

Nem akarok, mert nincs terem, most tüzetes fejtegetésbe bocsátkozni; borászatunk érdekében teendő legelső lépésünk iránt se teszek indítványt, mert kezemen van a nemes gróf Bethlen Farkas urnak egy czikke, melynek alapeszméjét anticipálni nem akarom, s melyet hogy már ezen lap nem hozott, svájci érdemes levelezőnknek e perczen kapott levele okozta, mely előzményül kellett hogy világot lásson, mint a mi a nemes gróf indítványának egyik erős támasza leend.

A levél im itt következik.

Genf, január 7, 1857. — Tisztelt barátom! Meg kell mondani az igazat, és nem kell illúsióban élni, avagy egymást tartani, azért mindenkinek előtte kimondom, hogy az erdélyi borkereskedéshez a francia társaság részéről reményt vesztettem; a beállott financiai krízis annyira megzavarta ezen urakat, hogy most süketnek tettetik magokat, azonban e hó végén meglátom személyesen, s akkor eldől az egész.

Most azonban egy más tér nyílt meg, a melyen, ha az erdélyi urak felfogják a dolgot, úgy a mint van, és kell hogy legyen a kereskedésben, boldogulni és pénzt látni fognak. Végre fáradságaim eredményt adnak kezembe; két nagy ház New-Yorkban megbízottját ide küldé hozzám, hogy a magyar természetek miatt egyezkedjék, és így egyesek összeköttetést alapítsanak a hon és New-York között. — Ezen ur, kivel folytonosan dolgozom, és kinek itt mulatása egy pár óra terjed, előadé e két ház óhaját, mi ebből áll:

a) 1. Magyarföldi természetmennyek közt különösen bor és székfü-virág (chamomilla). 2. Disznó-serte, osztályozva szigorúan a minőséghez képest. 3. Tolla, de csak libától, a pehely külön, fosztva és fosztatlan. 4. Czondraposztó vagy halina, szürke, fekete és sötét-kék, vastag, mint a szür szokott lenni, de hajlékonyabb annál, hogy lehessen durva zubbonyokra használni.

b) Ezeknek szállítása a legutjánosabb áron kipuhatólandó, szem elől nem tévesztve az időpazarlást; mivel a nagyon olcsó,

de felette hosszú időn általi szállítás az eladó kára, pénzt később kapván meg; a vevő hátránya, mert pénzt hosszasan kell disponibilitásban tartani.

c) Az első megrendelés, mint mustura, vevődik, és mielőtt New-Yorkba érkezik, az átvételkor tüstént fizetődik.

d) Megalakulván a mustrák küldése után a kereskedelem, minden megrendelés és szállítás a portéka indítása napjától, következőleg a factura dátumától 9 azaz kilenc hónap mulva fizetődik, akár New-Yorkban, vagy ha az eladó európai bankart kíván, a vevő-ház által kijelölendő egy itt Európában accreditirozott bankár által valamely fővárosban.

Ezen cikkek közül van kettő, a miért már lépést tettem Brassóban, a posztó és a disznó-serte, és most a borra nézve önhöz szólok. Mult november 22-dikén irt levelemben ön azt mondja, hogy 40—50 bou-teilla bort, mint mustrát, rögtön kiküldhet. Ennek következtében tehát felszólítom, hogy a mi jó mustura-bor van rendelkezése alatt, azt levelem vétele után minden haladék nélkül pakoltassa apró Verschlagba — 24-et egybe — és küldje egy szállító által Pestre Liedeman Frigyeshez, azon meggyással, hogy ő az egészet küldje nekem Genfbe. Ide érve, én két egyenlő félre osztom az egész küldeményt, az egyiket tovább szállítatom Amerikába, a másikat pedig, ha lehet, Bordeauxba, vagy ha nem lehetne ott boldogulni, a német Svájcban fogom végighordoztatni.

A pakolásnál, kérem, szalmába oly szoros, a mint csak lehet, helyezze a bontólakat, jegyekkel jól ellátni, hadd tudhassam hova való, azonkívül levelét elvárom, melyben tudatni fogja az indulás napját, ebben meg kell említenie lenni az ár, és mennyiségnek, a mi azon fajtából megvan, és így hamarabb, mint gondolták önök, fogunk eladásokat tehetni. Az árakra nézt figyelmeztetem és kérem, csak olyakat szabni, a mi elfogadható, nem pedig olyat, mint a melyent én bizonyos helyekről kaptam, mert ha tulcsigázzák az árt, azért mert külföldi, vagy plane amerikai keresi, úgy Erdély ott

EGY ANYA.

Eredeti beszély.

„Eszter“ „Tudós leánya“ sat. szerzőjétől.

II.

(Folytatás.)

Ha Melanie tudandá, hogy Feri minden felelete előtt egy ily néma magánbeszédet hevenyész, nem mérte volna a szüneteket ily hosszúra.

Nem érti-e ezt édes Feri? — Ez pedig természetes! — Aztán ha én hűségem öntudatában — kész vagyok 2 sőt 16 évig várni, ha kell; vajon oly biztos e abban, hogy hozzám hű marad!

Ah! — kiáltott Feri: — ezen ne aggódjék ön Melanie, én várok a meddig akarja, s szíve csak oly melegen érzend mint most.

Ferinek igaza volt, halálisan szerelmes lévén Melanieba, ő e perczen tökéletesen hitte, hogy ez örökön-örökké így marad.

Ez erősítésben nem foglaltatott a várt felelet Melanie kérdésére; azért Feri folytatá. — Ha a báróné siettelni akar néma életet legboldogabb óráját, ez nem hogy baj volna reám nézve, sőt a legnagyobb öröm.

Ez nem volt hazugság, mert némely ember úgy van alkotva, hogy a mit ohajt ugyan, de mibe még nem mer belevágni, azt örömezt látja teljesülni, ha, úgy szólván, rá kényszerítettik.

Kik legkevesebb szeretnek önállóság cselekedni, azokat lehet legkönnyebben bekanyarítani s behuzni valamibe.

Mihelyt Feri ezt kimondta, Melanie a sze-

relem bátorító szavaitól mintegy erőt nyervén, pillanatig se titkolta tovább szenvedélyét, s kitárván szép fehér gömbölyű karjait, Feri nyaka körül fűzte azokat.

Feri összerázkódott, olyan volt mintha valami láng fogná körül, darabig ölelni hagyta magát, aztán hősies elszántsággal megcsókolta Melanie.

E regényes pillanatban nyílt föl halkkal és csendesen egy oldalajtó — s megjelent, mint Deus ex machina, — a ki hinné — Weidenhof báróné.

Ugy látszott, hogy ő nagysága éppen e perczen érkezett haza, — mert még kalapja fején volt, s egy szép vörös cashemir-kendő függött karján.

Igen rövid dereku, nyalkán szűkre feszült ruhája, a kalapnak előre nyuló hosszú ernyője alól kigördülő Titusfő, s egy szép napernyő oly egészet képeztek, hogy a bárónőben első tekintetre feltűnt a divathölgy.

Kérjük itt a divathölgyet saját értelmében, azaz divat szerint öltözött hölgynek és nem egyének venni.

A báróné megjelenése ment volt minden szinpadit tartástól.

Nem gyökereztek le lábai, nem kiáltott fel, mint valami tragédia hősné: — hah! mit látok!

Betette csendesen az ajtót, s mikor az — egyebíránt egész ártatlanságban — ölelkező gerlek fölriadtak — kissé meglepetve — de minden szó nélkül megállt.

Tüstént rá lehetett egy jó indulatu, a társadalmi illemről sokat tartó, s a botrányt minden áron kerülő anyára ismerni; ki igaz, hogy helytelen dolgot látott, de a melynél helyesebbet alig láthat egy anya, ha jó magyarázat járul hozzá.

Melanie tért legelőbb magához, s a mindig

némán és komoly — de nem haragvó arccal előtte álló anyának — térdeihez borult.

Kedves anyám! rebegte, míg Feri felemelvény baljával cataduját, tétovázva hajtogatta magát.

Kedves anyám! a gróf ur éppen e pillanatban kérte meg kezemet és szívemet, s ha hibás vagyok — egyedüli bűnöm az, hogy szívem elárulta magát.

Nem tagadom, — felelt a báróné, felemelvény leányát, — hogy sokkal illőbbnek tartandám, ha a gróf ur előbb velem szól, aztán szonitja leányomat szívéhez. — De a szerelemnek is vannak jogai, s ha a gróf urnak szándéka jó és igaz; megbocsátom neked Melanie, hogy legbensőbb titkát szívednek előttem — a szerető anyá előt hallgattam.

Melanie egy tekintetet vetett a jelenet hőseire, mintha mondaná, — miképp aligha nem lenne most a sor rajta, hogy nyilatkozzék.

Feri erőt vett magán, s közelebb lépve a bárónőhez, töle leányát a lehető legügyetlenebb modorban, de oly őszinte nyíltsággal kérte meg, hogy a báróné talán nem bírva az erre szükséges műtészki gumival fejében — a formahibát a tartalom becseért megbocsájtotta s némi megfeszítések és indokolások után, melyek semmit se fejtettek meg, s annál kevesebbet indokoltak, a szerelmes párra adta áldását, Feri ebédre marasztotta, s azután együtt kocsiztak ki a Praterbe.

Mikor Feri játékszín és vacsora után hazament szállására, egy levelet talált asztalán, s komoronyikja mondá, hogy azt néhány órával azelőtt hozták.

Hogy megtudjuk, ki volt tulajdonképpen Ferencz gróf — s minemű tartalma van e neve-

zetes napon vett levelnek; történetünk ideiglenesen búcsút vesz Bécsből s a kedélyes Kolozsvárra költözik.

IV.

Mikint a madár fészke, úgy e sorok írója — valahányszor kedélye túlad — visszatér honába, a kedves Erdélybe.

Ha a mult századok hagyományait fölkeressük, ha mindenekelőtt képeinket, rajzaikat Erdélyből vettük, — ne csodálja senki: ott születünk, ott növekedtünk egy kiválólag magyar honi háznak csendelében. Első szavunk magyar volt, első gondolataink magyarul szerkesztettük, első szeretetünk Erdélyé volt, s hű szeretői valánk. Nem mondjuk, hogy népnyelvünket az anyatejjel szívtuk; — mert hiszen őseink e kedves mondása — gúnyszóvá vált, auspice tenero hungaro.

Mikor mások gyermeket szüneteséggel Erdélyt a kis bércezes hazának, a pinczinyke testvérhonnak nevezik; mi talán — szívünk teljében — azt a roppant erdélyi nagy fejedelemségnek állítjuk.

És miért nem? — Ha itt statisztikai értékesnek helye lenne, mit lehetne könnyebben bebizonyítani, minthogy Európában elég királyság van, mely jóval kisebb Erdélynél, s melyek közül a legkisebb se nevezi magát kicsinynek.

(Folytatjuk.)

KOLOZSVÁR VÁROSA GYÓGY- ÉS APOLÓ-INTÉZETEI.

(Folytatás.)

2) Külső-monostor-utczai szegény-laggott nők ápolója.

fog maradni boraival és Magyarországról fogok venni, a hol már számosan ajánlkoztak nekem.*)

Levele, mivel csak 23-dik deczemb. jöttem haza, és dolgom az év végéig könyvek rekesztésével temételen, most nem felelhetek, mielőtt időm lesz megteszem, addig is barátságába ajánlott maradok tisztelő barátja N. K. Kam.

Ezen igen nagy fontosságú levelet vévén, első gondom volt azt hazámfiainak örömdetes tudomására juttatni. Tagadhatlanul Erdély borkészletei a forradalom által kizsákmányoltatván, s azon innen pedig 1855 és 56-dik év adván csak tühöt bört, Erdély kellő mennyiségű s minőségű borkészlettel most képtelen lépni a világpiacra, azonban évek telnek, míg egy kereskedési ut kiegyengetetik, s abban is nagyot nyerünk, ha egyszer az ösvény meglesz törve, a mit egy pár ezer vevő borral megkezdhetünk, ha az illetők túl nem feszítik követeléseiket, s azon árral most beérnek, a mennyit a helyi piacon várhatnak. Részemről, kit ezen borkérdés lehető sikerének ohajtására hazám egy nagy fontosságú szükségének érzete ösztönöz, siettem mindjárt a fennebbi levelet a gazdasági egyetemes és szakavatott titkára Nagy Ferencz úrral közölni, hogy a műtárlatról hozzá átdótom, s ezen célra rendelt mustra-borokat, mielőtt az idő annyira lagyul, hogy a megfagyástól nem félhetni, a kirendelt utak indítsuk, s kívánjuk, hogy hazánk vándargyala kísérje azokat az Ocean hullámain át, s legyen oly kedves zamatajuk Jonathan bácsi előtt, mely kedves volt az jobb időkben a Visztula partjain.

A kiknek hazámfiain közül jól kezelet, s eladható borkészletek van, a fennebbi levél szempontjait megtartva, amárk az alatt lévő mustra-borokat gyorsan hozzám vagy Nagy Ferencz urhoz beküldendő mustra-borokkal kiegészíthetjük, a mi által reméljük mind magoknak mind a közérdeknek, s Erdély életrealósága kérdésének fognak egy szersmind szolgálatot tenni. Dózsá D.

*) Magyarhon érdeke egy a miénkel, közanyánk a két ország. Szerk.

A dohánytermelés Bácságban.

Volt nem rég idő, hogy a magyar dohány legjavát Debreczen vidékén, Tolnában és a Tisza felsőbb részén keresték egyedül. A sors úgy akarta, hogy ott, hol a legjobb buzát termesztik, ott a magyar dohány legfinomabb fajtáit is találjuk. A kospallagi dohány híre elveszett, a szegedinek pedig a legmagasabb polcra emelkedett. Tudjuk, hogy szegedi dohány név alatt mindez elismertetik, a mi a temesi Bácságban, Csongrád-

ban, Békés-Csanádban, és Szolnokmegyében termesztetik. Magyarországon már a monopoliom behozatala előtt igen nagy volt a dohánytermelés, úgy látszik, hogy a mártius elseje 1857 óta évről évre növekedni akar, amiannál meglepőbb, minthogy azt lehet mondani, hogy a két forradalmi év a mezey gazdaság ezen nevezetes ágát végképp tönkre tette, itt lévén tulajdonképp kezdete és vége a fegyveres összekocczásnak, és viszonylagos pusztításnak.

Most, a monopoliom kezdeteiben, a termelés még többféle célra engedtetik meg; a termelés legnagyobb része t. i. az aerrariumnak kiszolgáltatandó, egy részét a földnek a termelő saját fogyasztására szolgáló dohánynyal ültetheti be szabad egy részét a külföldi kereskedésre is bocsátani, vagy tetszés szerint rendelkezni. Megvan azonban a dohányt bevélt hivatásoknak hagyva, hogyha a termelők közül valaki a saját használatára dohánynyal beültetendő terület mennyiségéről alább száll a következő esztendőben, habár a termelő kívánja is, az ily célra használandó terület ne nagyobbítsassék, hogy ez által lassanként megszűnjék az igény és a jog a dohánytermelést más mintsem kincstári célokra használni.

Erdélyben, úgy látszik, a dohánytermelés soha se fog nagy lendületet nyerni: nálunk is a természeti tulajdonainál fogva Erdélyhez leginkább hasonló Krassó-megye a tekintetben a legserényebb szerepet játsza. Itt ugyanis 1853 évben 11 hold 353 öl, 1854 évben 9 hold 514 öl, 1855 évben 4 hold 722 öl, 1856 évben 7 hold 1069 öl volt dohánynyal beültetve, mely kivétel nélkül a termelőknek átengedtetett. Ezen adatok, noha hivatalos forrásból vannak véve, nem érdemelnek tökéletes hitelt, mert látszik, hogy a terület mennyisége 1856 évben emelkedett az 1855 évhez képest, a mi pedig a fent érintett törekvés szerint, hogy a szabad rendelkezésre engedett dohányföldök mind inkább megszoríttassanak, nem történhetik.

Mennyi termesztetett ezen négy év alatt Temes-megyében, nem mondhatjuk meg, csak annyi bizonyos, hogy 1856 évben itt mintegy 2000 hold volt dohánynyal beültetve.

A legtekintélyesebb dohány-termesztő kerület, minőségére és mennyiségére, Torontál-megye. A kincstár számára beültetve volt 1853 évben 2814 hold 86 öl, 1854. 8815 921 öl, 1855. 8668 1527 öl, 1856 10,524 906 öl, szabad rendelkezésre volt beültetve 1853 évben 4408 hold, 275 öl a többi években semmi. Ugyanez évben külföldi kereskedésre 1339 hold, 600 öl, a többi években semmi saját használatára, a termelők beültettek 1853 évben 65 holdat, 694 ölet. 1854 évben 69 holdat, 682 ölet. 1855 évben 57 holdat, 1496 ölet. 1856 évben 60 holdat, 48 ölet.

A bácskai föld már nem adja az első minőségű dohányt, a termesztés is kevesebb. A zombori kerületben volt beültetve a termelői saját használatára 1853. ban 17 h. 230 öl. 1854-ben 106 h. 750 öl. 1855-ben 53 h. 807 öl. 1856-ban 29 h. 1144 öl. A kincstár számára pedig 1853 évben 843 h. 163 öl. 1854-ben 745 h. 1532

öl. 1855-ben 644 h. 212 öl. 1856-ban 798 h. 820 öl. Végre az újdéki kerület a kincstárnak szánt dohánytermelésre 1853-ban 1118 holdat, 599 ölet. 1854-ben 837 h. 1192 ölet. 1855-ben 1535 h. 49 ölet, 1856-ban 1371 h. 82 ölet. Saját használatára beültetett a termelő 1853 évben 75 holdat, 1020 1/2 ölet. 1854-ben 11 h. 1030 1/2 ölet, 1855-ben 96 holdat, 846 1/2 ölet. 1856-ban 63 holdat, 959 1/2 ölet.

(Vége következik.)

Pesti Frigyes.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS

Weimar. A nagy Schiller hazájából, Német-hon ezen Athenejéből, isok. Itt láthatni a Goethe, és Schiller m. e. szep. 1-jén teleleztet ércszobrait a színház előtt tizenegy talapzaton felállítva, csaknem testvéri ölekezésben. Igen nagy-szerű volt a telelezési ünnepély, melyből ha bár hallottam és olvastam is egyes részleteket, leírásukba még se bocsátkozom. Láttam Schillernek elfogadó, dolgozó, és háló-szobáját, igen azon egyszerű faigát, melyben a halhatatlan szellem a halandó test bilincseiből megszabadult; ott van az egy fejénél fölállítva egy halála után rögtön lerajzolt arckép is; ott vannak a Német-hon lelkes hölgyei által font, különféle jelmondatokkal ellátott, szebbnél-szebb koszorúk is; melyek, miként ez oly kegyelettel örzött helyre bevetünk mondá, mindegyre szaporodnak. Itt önkénytelenül eszembe jutnak honunk elhunyt jeles költői; eszembe jutnak a testvérem magyar ajku hölgyei is; gondolkoztam, mit tevének a dcső nemzetünk, és legfőltöbbször nemzeti kincsünk, irodalmunk, érdekében amazok: mit az elismerés és kegyelet szent adója lerová-sára emezek; s a mint így gondolkoztam, eszembe jutott imádott Magyar-honom szíve, Pest, és ebben a legdrágább nemzeti kincseinket őrző múzeumi épület, s ennek egyik teremében feltűnt lelki szemeim előtt a magyar Petrarchának, a képezet és érzelmedús Himfyköltőnek zöld márványu talapzaton felállított emléke a felirással: „Himfyant, készítették Kisfaludy Sándor emlé-keül Magyar- és Erdélyhon leányai 1848.” Eszembe jutnak mondom mindenek, és hála a magyarok Istenének, nincs okom fájdalmas panaszra, sőt egy öröm tölti el honfiai keblemet ezeknek megmondolásánál. — Ott van továbbá a nagy költő dolgozó-szobájában a zongora, és rajta a gitár, mindazon helyzetben, hogy tulajdonosuk utoljára hagyta; ott van utolsó kézírata is író-asztalán üveg alatt, ott van köntös-tartója fenekén az oly gyönyörű és tartalomdús „Die Glocke” című dal is árájával együtt számos példányban, s mind a legnagyobb gondnal őriztetnek. A bevezetőnek alán csak is itt, az egész hosszú útazásunk alatt, semmit se kelle adnunk, hanem minden látogató be szokta írni nevét az illető vendégeknyvbé, és a kinek tetszik, veszen egy valamely emléket a sokféle apróbb festmények, vagy pedig azon levél számtalan példányai közül, melyeket a nagy elhunyt forrón szerelt nőttestvérenek egyszer a többek közt írt vala. Én e levélből vevék meg

egy példányt, barátom pedig dolgozó-szobájának belrajzát vette meg. Mindkettőt igen mérsékelt áron, belbecsükhez képest. Weimarról írva, érdekesnek tartom még egy pár szót szólni a külső tekintetre kicsiny ugyan, de a tudományt és művészetet tekintve, oly igen jelentékeny városkáról. Itt van a Goethe nyári és téli lakása is, melyet csak kívülről láthatunk. Hogy e két említett lánészű költő iránt mily tisztelettel és elismeréssel viseltetett V-dik Károly Augustz weimari herczeg, leginkább megítélhetjük azon tényből, hogy végrendeletében egyiket jobbra, másikat balra felől temettette családí sírboltjába. Itt van a Wieland életnagyságú ércszobra; a Herderé a szt. egyház előtt felállítva, s a nagy író és theolog ez n jelmondatával: „Licht, Liebe und Leben” díszítve. Ennél szebb díszít alig is találhatott volna rá minden emberi mesterség. Itt van, a mint tudjuk, a világ legnagyobb zsenészének Liszt Ferencznek is lakása, azon L színek, kire magyar hazánk oly méltán büszke lehet, de ki most, fájdalom, testben és közelkezőlű lélekben meg van törődvé. Még egy érdekes körülményt: itt találkoztunk egy igen becsületes és tudományosan mivel magyar hazánkfiával, ki oly távol a kedves hazától se feledte el a magyarnak oly szép jellemvonását, a vendég szerete tel; oda menetünk után rögtön bort hozatott fel kedves gyermekei legnagyobbikával, ki még magyarul is elég érthetően beszél; s magyar szívésséggel kínált engemet és barátomat, nem is vártunk másodikzi kinalást, hanem mindhármán poharat emelve, és kocczintya itunk a szép, és sokatszenvedett hazáért, s itt azonnal eszembe jutott halhatatlan Vörösmartynk Főti dala: Nagyt iszik a hazáért, s földi-vit... Ezt tovább nem írom... Azaz, hogy nagyot itunk volna bizony mi, ha azok a német-orosz borivó poharak oly átkozottul kics nyek, nem volnának! Egész elragadtatással beszélte, hogy a napokban volt szerencséje hazai irodalmunk érdemes és fáradhatatlan bajnoka T. F. ur (Toldy Ferencz) látogatásához — Jövő levelem Göttingából veendő. M.

Szurdok. Januárban. (Az üszög ellen.) Lapunkban másfél év előtt Zsibó vidékéről egy levelemben említetttem volt a buza-üszögről, valamint az ajánlott ellen-szerről, s megígérttem volt, hogy az eredményt is tudatom. Most alkalman van e lapokban ígéretemet beváltani, ezenel a tényt elősorolom:

Mintegy 20 hold buzavetésünk annyira tele volt üszöggel, mielyt még soha se láttam, több felénél teljesen üszög volt; — azért írom, hogy a teljesleg, mert a mi buza maradt, annak ismét 2/3-da konkoly volt. Ez osztán derék vetés lehetett nemde? — no de nem csuda, mert csak is, rosta-aljat vetettek volt. — Az aratóknak kezök, és képek mind megfeketedett az üszögtől, — de hát a cséplők? — olyanok, mint a kéménysprók. Lett ugyan szalmájában 21 kalangya (30 kéve.) És hogy csináltam belőle buzát?

Megrostáltam úgy nevezett kolbász-rostával kétszer, t. i. a két első lyukon kijöttet elhánnyva, a többit újból feltöltöttem, és megrostáltam (megjegyzendő, hogy az üszögből a csu-

A már régebben rendezett kisdóvódában is, 80—100 gyermek, a pénztárból fizetendő tanító és egy felügyelő nő vezetése alatt, ingyen kap oktatást és ápolást.

3) A kolozsvári ev. ref. egyház egy külön épületben négy előregedett asszonyt a maga költségén tart, ugy

4) Az ev. lutherana egyház is a szappan-utczai vár mellett, hat vallásabeli nőt ápol.

5) A Bándi szegény nő intézete. Udvári tanácsos néhai Bándi Ferencz még 1768-n egy tőkét oly célzál hagyományozott, hogy ezen tőke, mely most 10,000 frt ment, kamatjából az óvári piacon egy saját intézeti házban hat katólikus agnő szállással, fával, élelemmel látassék el. Az élelmezés most 7 kr. napi díjjá változtatott át.

6) Szábel szegények-intézete. Itten volt kereskedő néhai Szábel Boldizsár Kis-Ázsiából ide telepedvén, és később megnepe-sedvén 1831-ben, hat szegény öreg férfi eltartására 6 ezer váltó forintot hagyományozott, később ennek fia, a nem rége elhalt Szábel Meny-hárt ezen tőkét 5 ezer pengő frtra emelte, melynek kamatjából hat férfi 8 kr napi díjjal és fával látatik el. Azonban, mint hallik, az alapítónak unokája, jelenleg olmuizi kereskedő Szábel Boldizsár ur, elődúi iránti kegyeletből ezen intézetet állandósítani akarván, ezen cél-ra a most se elegendő tőkét megnevelni szándékozik.

7) Néhai Méhes Sámuel intézete. Néhai boldog emlékeztető tanár Méhes Sámuel ur több rendbeli jótékony intézkedései között 1852. márczius 15-dikén kelt végrendeletében a kolozsvári evang. reformátá vallású házi szegények segedelmezésére 3,000 ezüst forintokat hagyott, oly rendeléssel, hogy ezen összeg a

városi takarékpénztárba tétessék be kamatozás végett, és ennek ötszázötlet kamata t. i. 150 ft. e. p. évenként november első napjaiban, a téli sürgetősb szükségek fedezhetése végett osztassék ki a nemes városi hatóság által, évenként kijelölt negyvenkét háziszegényből, a helybeli kolozsvári ev. ref. egyház által kiválasztott 21 háziszegény között, oly módon, hogy ezen kiválasztott 21 közül is 12 a legszegényebb kapjon fejenként 8 — nyolcz forintot ezüstben, 9 pedig hat frt segedelmet. — Ezen segedelmet minden évben november elsőbb napjaiban ki is osztatik huszonegy ev. ref. háziszegények között a fennírt mód szerint. Végrendeletében néhai Méhes Sámuel azt írja, hogy mivel az ugynevezett szentpéteri-egyháznak minden adomány-levelei, alapítványai sat. minden valláskülönb-ség nélkül kolozsvári háziszegények segedelmezésére rendeltettek, mindazonáltal az újabb időkben ezen segedelmet kiválólag csak római katólikus szegényeknek adatik és más vallásu-aknak csak azon esetben, ha rom. kath. szegény sorsu felsegélendő nem találattának, — én is alapítványomat most csak reformátá vallású szegényekre soroltam, de mielőtt a szentpéteri-egyház alapítványaira és pénzbeli segélyeire szegények minden valláskülönb-ség nélkül fel-fognak vétetni, ezen alapítvány is terjesztessék ki azonnal minden háziszegény felsegélésére valláskülönb-ség nélkül.

8) Ide számítható az ugynevezett dolgozóház is, hol az óvári kapu mellett, a városnak egy erre szánt házban, mintegy 40 lézen-gő, dolgozó nem kapó vagy kerülő, részeges, vagy kisebb büntért bészart egyén étellel s meleg szobával ellátatik, s ottan kisebb dolgokra reászorittatik, az illető díjt munkájáért ő huz-ván.

9) A városi szegények háza. A mely-

ben a házról-házrai koldulás megakadályozásá-ra oly dolgoteltetnek, nyomorékok, magokra maradt, élelmüket meg nem kereshetők vétetnek be, kik az előbb említett ápoló-intézetekbe vagy a hely szűke, vagy a személyek oda nem alkalmazhatósága miatt el nem helyezhetetnek. Az intézet a tehetősebb polgárok évenkénti adakozásaiból, s a rendőri pénzban-tesekből tartja fenn magát. Az intézet erején felül vette meg ezeltől egy pár évvel az ugynevezett Nép-kert mellett Külső-Monostor-utczában, egy nagy kerttel ellátott emeletes ház-zat, melybe mintegy 40 szegény meleg szobá-lyal s élelemmel látatik el, ezen kívül többen kapnak még az intézetben kívül heti élelmi díjt.

10) Megemlítendő még itten azon ezeltől több évekké már közelmennyiséssel és jótékony sikerrel hosszas ideig folyamatban volt — és az újabb időben megint megkezdett intézkedés, hogy a Kolozsváron lakó orvosok bizonyos meghatározott napokon tartott gyűléseikhez, hol egymás közt nevezetesebb orvosi tárgyak s az uralkodó járványok, s nevezetesebb előforduló egyes esetek felett barátságos értekezések tartatnak, minden itten vagy messzi földön lakó beteg is terhesebb bajaiban, személyesen vagy levél által folyamodhatik, vagy egy-egy nevezetes, kétes jellemű betegség maga a gyógyító orvos által is előadatik, hol ezen népes orvosi gyűlésben közös megfontolás után orvosi tanács és rendelkezés minden önérdék nélkül adatik. Ily orvosi gyűlések minden pénteken délután négy órákor a kerületi orvosi irodában tartatnak — holott is minden közös orvosi tanácsot kereső beteg szívesen látatik.

Közli Dr. Pataki Dániel.

állal is sok elpusztult, a kétszéri rostálással a konkolyból sok kihullt —) ezután a két hátul-só lyukon kijött gabonát a Sárosban megmosat-tam (az üszög, mint könyebb, fennmarad a vizen, a buza leülepedik) — mely után lepedőken meg-szártva kézi vasrostálással ismét megrostáltattam, és a vetés előtt napon egy kis-dobai ember hír-lapi utasítása szerint, kék-kövel bepéciztattam következéleg:

Vettem 30 vöke buzához két font kék-követ és egy üste vizet melegítve, s hideggel egy cseberben lagymataggya vegyítve benne a kék-követ részenként felolvasztottam, és nagy tek-nőben a buzárt rendre ezen kék-köves vízzel le-onítottam, és feldörgöltem, hogy minden ma-got érjen ezen víz, s azonnal zsákokba rakat-tam, és úgy állott másnapig, mikor osztán el-velődött.

S most már csak annyit kell mondanom, hogy az ebből vett termésben se üszög, se konkoly nincsen.

Utóbb végire járva úgy értesültem, hogy a két Doba (Nagy és Kis) helységekben a Szilágy-ban ezen eljárás az üszög ellen pontosan gya-koroltatik, de nem is látni azóta üszögöt bűta-rukon, holott azelőtt, míg egy bérnök meg nem tanította, nagyon szögös buzárt termelt határuk.

Mit is, mint biztos tapasztalást, van szerencsém a gazda-közönség figyelmébe ajánlani.

Gámbin K.

Mező-Szengyel, jan. 9. — Tegnap éjfél-től harang-félrevertés riadta fel az idevaló birtokos-ságot, s oka és tárgya az itt már szokássá vált bosszúgyújtogatás volt. Egy békés, jámbor em-bert, a helybeli kántort, égették fel, ki életének szép napjaiban még egy madárnak se tudta ár-tani. Jah ezen nem lehet csodálkozni, mert ez itt rendre jár, s ez már az utóbbi időkben a 10—15-dik életév volt, mely tárgyál szolás szerint mindig birtokos vagy legalább magyar embert választja ki. Ott van a tűzkár-mentő, vi-gasztalás és övő-szerű, felelnek reá sokan. Ott van, igen, tudjuk, de itt nálunk nincsen pénz; annyi mindenféle szükség és elkerülhetetlen ki-adásaink vannak, hogy bizonyosra felgyújthatnak, még se állhatunk be, mert lehetetlen. *) De ki megszomorított a jó Isten, megvis vizasztal, s ad-dig is bizony, hogy az illető hivatal fontos fela-datának tartandja a legszigorubb utinjárással kinyomozni a tettest, s az administratio szigora által visszaront minden rossz indulatu gyujto-gatóról hasonló merénykítő.

R. L.

*) Pedig biz a gyújtogatásnak egyetlen ellen-szereabiztosítás. Marosszéken a tűzkármentő egy-let alakulta után sokkal ritkább lett a gyújtoga-tás.

szek.

KOLOZSVÁRI NAPLO

* Császár Ö Felsége a Bécsben össze-gyűlt csapatokat, melyek a négy ausztriai se-reg katonai küldöttségei által lesznek megerősítve — Radetzky gróf tábornagy temetési ün-nepélye alkalmával, személyesen vezénylendi. Ama fényes kíséretben, mely az elhunyt kő-porsóját követendi, Ausztria nagy tábornoka hi-tetileg szinte teljes számmal lesz képviselve. A császári Főhercegeket, s a tábornagy fiát, Radetzky gróf vezérőrnagyot, a külföldi se-regeknek ide megérkezett küldöttségei: környe-zendik. Milánóban az orosz sereg, s a modenai s toskánai csapatok, Bécsben pedig ezen álla-mok seregei mellett, szintén az egész német-szövetségi sereg képviselve lesz. A porosz se-reg szintén legmélegebb részt vesz az agg hő-s iránti tiszteletben. A király vezérsegedé, Wil-lisen tbnk, a kir. parancsából, a tábornagy el-temetésére már megérkezett Bécsbe Kronek ezredessel s Borcke őrnaggyal együtt, a „Ferencz császár“ gránátos ezredétől. Szinte naponként érkeznek ide bel-s külföldről aggar-czosok, s az elhunyt tisztelők. A holttestnek a sz. István templomban beszentelésénél, több cseh, morva, s magyarországi magas egyházi személyek is jelen lesznek.

* Radetzky tábornagy holtteste f. hó 20-dikán fog a déli vaspályán Bécsbe érkezni, a hol, kísérve két lovasezredtől, az Arsenal-kápolnába tétetik le. Az Arsenal, Sz.-István-templom északi pályaudvar közt sorkatonaság lesz felállítva; Sz.-István templomában a halot-tat másodszor beszentelik; innen Stockerauba viszik az é. vaspályán; Stockerauból egy lovas-ezred kíséri Wetzdorfba. Radetzky tábor-nagyot harmincznyolcz rendjel, s az orosz gyé-mántos kard díszíté. E rendjelek is többnyire mind gyémánttal vannak kirakva, s értékük-nél fogva is becsesek. A tábornagy hulláját Wetz-dorfban gr. Wimpfen tbgy mellé teszik le, ba-rátja Parkfrieder birtokán egy kis angol kert dombjára épített sírba, az úgynevezett „hősök dombjába“, melyet egyszerű piramis és több ékes oszlop, szobor és jelvény díszít.

* N.-Szeben, jan. 14. Az elhunyt tábor-nagy, gróf Radetzkyt ma d. é. 10 órakor tar-tatott meg a helybeli rom. kath. egyházban a

gyászünnepe. A templomban nagyszern, min-denféle fegyverek, lobogók, viték és díszje-llekkel földszített ravatal volt felállítva. Az is-teni tiszteleten a magas tiszt kar és katonaság kizsruhában, a polgári hatóságok, hivatalok, község, tanács és lakosság minden osztálya te-kintélyesen képviselve volt. A gyász-isteni-tisztelet végeztével a kiállított katonai csapatok Machio altábornagy, kormányzó-herceg ö ma-gassága ad-latusa előtt lépett. Ö magassága, az ország-kormányzó, herceg Schwarzenberg, hadtest-parancsnok ur, hivatalos körönten távol van Szébtől. (S. B.)

* Legmagasb jóváhagyás folytán, Cor-nides Lajos és Debreczeni Ignác magyaror-szági menekülteknek, kerelmük folytán, az ausztriai birodalomba való büntetlen visszaté-rés megengedtetett.

* Ö cs. k. Ap. Felsége Bécs két protes-táns községének egy temetőhely megvásárlásá-ra az állami kincstárból a szükséges 7476 forint utalványozni méltóztatott.

* Ö cs. k. Ap. Felsége Magyarország s a Szerb vajdaság és Temesi-bánság ölete elő-mozdítása tekintetéből, a tiszaszabályozás biztosabb és gyorsabb eszközésére, tizenöt millió forint kölcsön vételét, s állami bizto-sítást legkegyelmesebben megengedé.

* Ö cs. k. Ap. Felsége 1857 nov. 5-én kelt legf. határozatával a bírósági vizsgálat letételeire kötelezett bírósági fogalmi hivatalno-kokra nézve, kik ezen vizsgálatot az előza-ból három évi határidő alatt letenni mulasztot-tak, a határidőnek 1859 január 1-sőig leendő meghosszabbítását megengedni méltóztatott.

* Dr. Haynald Lajos, erdélyi kath. püs-pök ö exca, mint tavaly, úgy szintén az idén is, a hazai tudományosság érdekében, 50 pftot ajándékozott a N.-Szebenben székelő erdélyi természettudományi társulatnak, (Siebenb. Ve-rein für Naturwissenschaften) melynek ö nmaga tiszteletbeli tagja.

— (Kopogó szellem Kolozsvárról.) Bizonys-háznál nagy rémület van, honnan pár hó előtt egy fősvény agg legény hall ki; a ki évtizeden át szobájába be nem fűtött, s rokonainál élt s tölté a téli napokat; de ki halála előtt szigorral összegyűjtött vagyonából nemcsak áldozatot tett a nemzeti nevelés oltárára, hogy csak ez érde-meért is csöndesen nyughatik szelleme az egek-ben. És ezt akarják kétségbe hozni, kik hajló-kukba költöztek, hol éjjeleken rémes csattogá-sok, patlogások hallszanak, miből az elhunyt kopogó szellemét gyanyitják. Vizsgálatul mond-hatjuk az illetőknek, hogy ily kopogó szellem támadta meg a mi szerkesztő szerény hajlé-kunkat is, mely már néhány éjén át vert fel álmunkból nagy csattogtatásaival. Egy éjen megvizsgáltuk és lelki szemekkel megláttuk azon asztalos szellemét, ki szobánk egyikét a mult hetekben padolta ki, nyers deszkával, mely most a szoba melege miatt csattogva-pat-gotva válik szét egymástól, s szakad nagy ha-sadékokra. Azon másik kopogó szellem-járás is csak ilyeszerű okból ered, az áthúlt hajlék meg-szokja majd a meleget, s vége lesz a szellem-vándorlásnak.

* A „S. Bote“ hiteles értesülés után azt a dévai historiat a honvédről, a ki 1849 óta a vár romjai alá temetve mostanig „zwiebakkal“ élt volna, mesének nyilvánítja.

— Ez órában, midőn lapunk már szinte a sajtó alá megy, kapunk a legszebb kezek egyi-kétől Valenciából levelet, a magasztos lelkü delnőt már irodalmunk terén van szerencsénk ismerni; ki már évek óta szépen beszélté nem-zeti nyelvünket, de ki álmódta volna, hogy e magasztos lelkü nő egykor Erdély iránt honle-ányi rokonszenvvel szerény lapunkat levelezé-sével szerencselteti? Ez órában vett kedves le-vele így hangzik:

Valencia, 5-dik január.

„Tisztelt szerkesztő ur! Midőn spanyolhoni útam leírását hazámban igenis ismert lapja szá-mára átküldeni bátor vagyok, gondolom nem leandek terhére. Igen fognék örülni, ha újsá-ga azon lapjait, melyben leveleim megjelennek időről-időre hozzám intézni szives lenne. Teleki Sándorné s. k.“

Hazám leányai látni fogják már jövő lapunk-ból, mily tollal irt anyanyelvünkön egy szüle-tett angolnő, a szintoly szép mint szellemdús Bickersteth Johanna grófhölgy.

— Magyarhon tekintélyes fiamnak, a ma-gyar irodalom Erdélybeni mozgása által már némileg igénybe vett figyelmök tanujelűl te-kintjük, hogy az ottani cselekvőbb főnemesség-ből, már nemcsak gróf Széchenyi, de a nem-zetiség érdeke mellett áldozatokban méltó kö-vetelő báró Sina Simon ö nagyságát is előfi-zetők közé számítjuk.

— Egy magasztos lelkü, s fájdalom! oly kor-án elhervadt fiatal kebel érzelemvirágait vetük „Tisza Domokos hátrahagyott versei“-ben, melyet édes anyja Teleki Juli-ánna grófnő adott ki, jóvedelmet a Garay-ár-vának szentelve. A fiatal költő, élte 19-dik évében, 1856-ban szenderült jobb létre, s így a költészetnek, e nemek kebelben nyílt virágai már csirájukban szétterjedtek. A tudóvszának lett áldozata, s verszetein is látszik azon bú-songás az életért küzdelem s reményekkel, mely e korálapotot jellemzi. Az elhunyt ifju-ban korán (14 éves korában már irt) kifejelett

költői hajlamok vezérletével Arany János volt a derék szülő által megbízva, s az ifju nyel-vezetén tanítójának tisztasága s gördülékeny-sége látszik. A költő nem lesz, hanem születik, hivatik; Tisza Domokos hagyományain is az el-hivatottság látszik. Pyramisoknál című verse-zete s főként annak 2-dik 3-dik szaka Petőfinek is dicsőségére válnék. „Az emlékezet“, „Zon-gora mellett“, „Tél királya“, „Fel a tetőre“, megannyi gyönyörök, melyekben az ifju lélek nagyra hívott fénye sugárzik. „Vágy“ című költeménye egy gyönyörű verszet, mily phan-tasticus leírása az Oceánnak!

„Oda a nagy Oceánba,
Mely felett vész háborog,
S belé fenndőrgő haraggal,
Tündöklő villámkarokkal
Szórja a halálmagot.

s a végevs:
Virága a zászlós ártoc;
Fáradt vándorként a nap,
Gyuladt arccal issza hajját,
Óriás cset, delphin lakják,
Szenvedélytől felzavarák,
Csatának és nyugszának.“

A lelkes ifju nem halt el, szelleme élni fog közöttünk.

* Szigeti József „Vén bakancsos“ nő-metre fordítva, Bécsben nagy hatással adatott. A darab fordítója Mirani.

* Kempelen Rízát, korán elhunyt író-nőket, f. hó 3-kán temették el Jászberényben. Temetésén csaknem az egész város lakossága megjelent. Koporsója kék selyemmel volt be-vonva, melyen, fehér selyemvankosra helyez-ve, ismert művei látszottak. Tizenkét ifju vitte felváltva ki a temetőbe, a hol a jászberényiek pompás sirmelkelt szándékoznak sírjára köz-költségen emelni.

* Egy londoni levélből: „Az ausztriai termékek közül egyedül a bor az, mely Angol-országban látszólag erős tért kezd foglalni, ne-vezetesen pedig a magyar bor, melynek ki-tűnő tulajdonai képessé teszik, hogy a nehéz Port-és Sherry-borokkal a versenyt kiállja. Jó magyar borok az itteni piacokon nem jelenték-telen keletre találtak; Triestől függ a magyar boroknak Angolországban jelentékenyebb len-dületet adni, s ekkor nem lenne lehetlen a francia-feleket leszorítani.“

Nemzeti színház. (*) Január 16-kán: „Don Caesar de Bazán“, dráma 5 felv. írták Du-manoir és D. Ennery. — E regényes színművet mindig kedveli közönségünk, s ehez még az is járulván, hogy a czimszeret jeles vendé-günk, Szigeti József adta, nagy számu közön-ség jelent meg az előadáson. Volt nevetés, volt taps és kiadás elég. Vendégünk kedvel és csak úgy játsza adta kedélyes szerepét, mely minden tekintetben úgy van írva, hogy, csak középszerűen is játszva, hatnia kell — a nagy közönségre. Hát még, ha a színész, ki e ró-zaszín kedélyű kalandor kell hogy képviselje, egy első rendű színész, a minő Szigeti, a ki mindig felfogással és művészi mérték-tartással játszik! Mondanunk se kell, hogy Don Caesar-ja ugyancsak megtette hatást. Maritanát Lángh Boldizsárné adta.

Január 17-dikén: „Vén bakancsos és fia, a huszár“, eredeti színmű népdalokkal 3 szakaszban, írta Szigeti József, zenéjét Bog-nár Ignác. — Ez este Szigeti Józsefet mint jeles író és a maga nemében páratlan színészt tapsolta meg a közönség. Az a Friczi, a melyt ő előnkbe állított, Hogarth finom carica-turaira emlékeztetett. A tapsifüles sváb sühe-dert, a bárgyúság ideálját megtestesítve, sze-ben, igazabban és művészebben előtűkrözítve alig lehetne. Hogy Szigeti mekkora művész a comicumban is és főleg ebben, megítélhetni onnét, hogy midőn a sonkával és fél kenyérral hóna alatt kijött, s némán, mozdulatlan meg-állott a színpad előterén, csak ostoba tekinte-tével és lepesesen elfittyentett ajkaival két per-czig folytonosan úgy nevetett az egész közön-séget, hogy már-már hajlandók voltunk pardont kérni. Ez a komikum, nem az a hol kézzel, lábbal és grimace-okkal keresi a színész a ha-tást. De aztán tapsoltunk is kimondhatlan ent-husiasmussal. — Gyulai szintén kitűnő comica-i erővel adta a csaplórost. A többiek kielégítőleg játsztak.

KÜLFÖLD.

Franciaország. — A szabad négerok szállítása ügye Anglia és Fran-cziaország közt jegyzékváltásra adott alkalmat, sőt egy valószínűtlennek látszó hír szerint összeütközés történt volna ez okból a nyílt tengeren angol és francia ha-jók közt. Az eseményt így adják elő. A marseillei Regis-báz által kibérelt két hajó az afrikai parton egy rakomány fekete ku-liet volt a földözetre fölveendő. Az angol hajóállomás parancsnoka nem szegült u-gyan ellent e rakodásnak, de mégis kife-jezte azon célzatát, hogy a hajókat a nyílt tengeren egy angol czirkáló meg fogja vizsgálni, s azokkal a lelet szerint mint rabszolgahajókat bánni. A francia állom-as parancsnoka Protet, egy bourboni creol, erre kijelenté, hogy ő a két hajót

két fregát által fogja kísértetni és szükség esetén erőszakhoz is folyamodni, hogy a járművek a kuliekkal háborítlanul Martini-queba érhesseken. Ekkor az angol parancs-nok hagyá a dolgokat menni, de új utasí-tást kért az angol kabinettől. A francia állomási parancsnok Protet pedig kormá-nyától dicséret iratot kapott.

Persignynek Londonból Párisba rándultál összeköttetésben liszik lenni ez angol-francia bajjal; azonban ez inkább csak ürügy, valósággal pedig a „Specta-teur“-nek az angol-osztrák szövetséget illető leleplezései szolgáltattak az okot. Ez állítólagos szövetség fölötti vita-zástól hangzik az európai sajtó. Mig a „Globe“ e szövetséget mesebeszédnek állítja, az „Adversiter“ szerint mind a „Specta-teur“-nek mind a „Globe“-nak bizo-nyos fogja igaz van. „Hogy általános sző-vetség volna Anglia és Ausztria kö-zött, mond az „Adversiter“ nem hiszszük; de azt hiszszük, hogy mielőtt Ausztria ha-tározottan a fejedelemségek egyesítése el-len nyilatkozott, Angliától biztosítást ki-vánt és nyert, hogy Anglia vele fog tar-tani; ha Francia- és Oroszország részé-ről valamely titteles ellenségeskedés kö-vetkeznék az unióterv ellenzése folytán. Sőt a napot is hallottuk említett, midőn e részben szerződés kötötte, s ez az 1857-dik év jun. 6-ka.“

Nem látszik valószínűtlennek azon hír, miszerint az egész vitát a sajtóban Orosz-ország gyulasztotta fel, a mely gyanította ama szövetség létezését, s a dolog való-sága iránt tisztába akart jöni. — Mindene-setre a legügyesebb fogás, melyet a kü-lönben is oly ügyes orosz diplomatiatethelet.

Anglia. — Sir Colin Campbell-nek a gvaliori hadjutalek fölötti győzelme nem látszik teljesnek. Alázdotknak Wind-ham fölötti diadalma emelni fogja az el-entállási vágyat, s egy bombayi levél már is arról tudósít, hogy a sipahik példá-ja a föld népe közt is követőkre kezdett ta-lálni. A fővezér még egy ideig oda van utasítva, hogy további erősítéseket várjon Kalkuttából, s alkalmasint el fog még ne-hány hét telti addig, míg ismét megtáma-dólag léphet fel. S ha Londonban már is azzal kecsgetlek magokat, hogy oly sok-esapatnak küldése az anyaországból felesle-ges volna, s ezeknek majd megérkeztek-kor semmi teendőjük nem fogna lenni, e várakozás a legújabb események által min-denesteg meg van czafolva,

Törökország. — A dunahajó-zási okmány hitelesítése Ausztria, a por-ta, Bajorország és Württemberg közt jan. 9-kén kicseréltetett. Ez okmány megerősítésének híre Párisban, Pétervárt és Ber-linben épp oly kellemes hatást idézhet elő, mint hideg zuhany a meleg ágyban kényel-mesen nyújtózkodó ember testére.

Az orosz, a porosz és a francia kabi-net e szerződésre nézve azt követelik, hogy az a congressus elé terjesztessék jó-váhagyás végett, s csak akkor birjon kö-vetelőz erővel; míg a fennemlített dunapar-ti államok azt csak is tudomásul akarják előterjeszteni, hogy ezáltal európai szen-tesítést nyerjen.

E szerződésről azt írják, hogy annak 8-dik czikke szerint a tulajdonképpeni fo-lyamhajózás, — a Duna s kikötői között, a nyílt tengerre való kimenetel nélkül, — egyedül a parti államoknak van fentartva; a 12-dik czikk szerint minden országban bizonyos helyeknek kell meghatározatni, hol a hajók kiköthetnek, s azokon kívül, szükség nélkül, nem szabad kikötnök. Az egész szerződésny általában lényeges könnybbségeket nyújt a hajósoknak, de nem állítja fel a szabad verseny elvét.

Oroszország. — A wilnai, kownói és grodnói nemesség példáját követve, a pétervári kormányzósági nemességen kívül Podolina, Volhynia és Ukrania ne-messége is folyamodott a csárhoz a job-bágyság felszabadítása ügyében.

— Orosz-Lengyelországban azon hír van, hogy a csár ismét helyre akarja állí-tani az 1830 előtt létezett tiszta lengyel ezredeket, lengyel vezényszavak haszná-

lata mellett, csak hogy ez enezredék az 1830 előtti példától eltérve, nem Lengyel, hanem Oroszországban lesznek elszállásolva.

UJ POSTA.

Január 14-én este, midőn a francia császár és császárné az operaszínházba kocsihozott, életük ellengyilkolási merénnyel követteztetett el. A császári pár sérülés nélkül maradt. Egy golyó a császár kalapján fúródott keresztül. Jelentékeny személyek sebesültek meg, két katona halálosan. Rognit tábornok a kocsi bakján könnyű sebet kapott, egy ló a császári fogathoz megöletett, a kocsi összetörve, két inas sérült. A színházba beléptökkor a felségek élénk lelkesedéssel fogadtattak; a játék nem szakadt félbe. Mathilde hercegnő, s több hivatalos személyiségek megjelentek a császári páholyban. A császár és császárné éjfélkor hagyták el a színházat, s a kivilágított boulevardokon lelkesült kiáltásokkal üdvözöltettek. A Tuileriákban nagyszámú magas személyiségek voltak ésszegyűlve a felségek fogadására; köztük az angol követ, s a diplomácia több tagja, s az állami főhivatalnokok. A vizsgálat megkezdett, több elogatás történt.

Urbékkárpótlási töke-utalványozás.

A szebeni cs. k. megyei törv. szék utján dec. 5-ről 1857. D. n. á. Terézának pálosi, mohai és hejasfalusi birtoka után 7071 ft. 4 kr. — s. n. á. Katalinának szász veszdői, hidegvizi, szász-péterfalvi, schaldorfi és isztinai birtoka után 2 694 ft. 12 1/2 kr. urb. közp. töke és járulék utalványoztatik. A követelések beadandók ez évi febr. 23-ig. Tárgyalási nap april. 23-ka d. e. 9 órakor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék utján nov. 14-ről 1857. Neymisz ter Szaniszlónak bolai, oláh-baksai, nagy-goroslói birtoka után 23792 ft. 34 3/4 kr. — ugyanannak ellyüsi, zoványi,

A spanyol cortesgyűlés elnöke a reactio-jelöltje Bravo Murillo lön megválasztva, a kormány jelöltje megbukott. Nincs egyéb hátra, minthogy a kormány tegye üressé az elnöki széket a cortesgyűlés feloszlása által, mihe a királynő is alkalmassá belé fog egyezni; — oly szép phrasisok vannak trónbeszédében az alkotmány iránti tiszteletéről, a melyet jó idején kívánó felsége kis fia lelkebe is belé csepegtetni.

Montenegroi legujabb hírek szerint a fölkelő raják Herzegovinában, s a montenegroiak lakhelyeikbe visszatértek. Egybírást a mostani csend inkább csak fegyverszünetnek látszik, a törökök segéd csapatokat várnak. Danilo is egyre folytatja a hadikészületeket, ámbár azoknak megszüntetésére Anglia által is fel van szólítva. A porta Aziz pasát rendkívüli biztossá Bosniába küldte, az ottani állapotok megvizsgálása skellető megörvoslása végett. Arra is fel van hatalmazva, hogy Montenegro ellen a szükségessé vált rendszabályokat megkezdje.

Walkernek ördöge van, mint látszik, és ez ördögöt az egyesült-államok kormánya s népe táplálják benne. A híres kalóz, mintán egy erődtől s négy gőzöst elfoglalt, 150 flibustieróval együtt Paulding commo-

dore parancsára befogatott s New-Yorkba vitelt, hol azonban tüstént szabadon bocsáták. Az egyesült-államok népe rendkívül ingerülve van a tülh Paulding ellen, s a kalóz újból elindult országfoglaló kalandjainak folytatására.

Legujabb. Jan. 15-ről reggeli 9 órakor a távirda ezeket közli: „Az izgatottság, melybe a tegnap esti szörnyű tett a népet helyezte, még ma is tart. Az izonyatos kegyetlenség, melylyel a bünszerzők gyilkolási tervöket oly számtalan ember ellen fogani vették, neveli az általános elkeseredést. Ma éjjel egész Páris talpon volt. Reggeli 4 óra tájáig, midőn a „Moniteur“ kiadott, a nyilvános helyek emberekkel valának tele, hogy tudósításokat halljanak. Az elfogatás még mind tart. A tettest illetőleg még minden titok. Pokolgép nem volt felállítva az uton, melyen a császári vonat ment, mi sem volt észrevehető, a vegyőlték egy ablakból repültek, még pedig többen egymásután; sok magánszemély találva rogyott le. A halottak és sebesültek száma még tudva nincs.

Ugyanaz nap déli 12 órakor a vilány-posta ily jelentést hoz:

A merénylet három nagy granáttal vitelt végbe, melyek a császár kocsija alá hajtatattak. Ő felségeik megmenekülése

csodálatos. A császárnak kalapja hegyét egy golyó elhordta. A császárné bámulatos bátorságot és hidegvérűséget tanúsított. A holt emberek és lovak eltakarítása borzasztó látvány volt. A kíséretbeli 25 ló közül 21 sebesített s 4 öletett meg.

A merénylet szerzője Pierri nevű olasz. Ezen egyén, négy, Londonból tegnap érkezett olaszszal elfogatott. Egy városi rendőr meghalt.

Jan. 16-ki jelentés szerint a császár és császárné kikocsiztak, s a sebesült katonákat meglátogattak, azután a diplomácia tetsület, s mások üdvözléteit fogadták el. A sebesültek száma 102-ig megy fel, köztük 50 polgári személy. Rendőr 29 van megsebesítve. Közelebbi vasárnap ünnepélyes Tedeum.

— Spanyolhonban a Mon-Armeo minisztérium megbukott. A cortesgyűlést nem osztatja el a királynő. Isturitz az új kabinet-elnök.

— A legujabb ind tudósításokat kedvezőknek mondja a „Times.“

Bécsi börze. — Január 15-dikén. Erdélyi urbéri papir 78 1/4. Magyar urbéri papir 78 3/4. Nemzeti kölcsön 84 1/4. Arany 7 3/4. (darabja 4 frt 49 1/2 kr.) Ezüst 8 1/4.

Felölös a szerkesztésért BERDE ÁRON.

felső-kőznási, kalmási birtoka után 3057 ft. 57 kr. urb. közp. töke és járulék utalványoztatik. A követelések beadandók f. évi febr. 19 ig. Tárgyalási nap f. évi april. 20-ig. d. e. 9 órakor.

A szebeni cs. k. megyei törv. szék utján dec. 21-ről 1857. Dániel Inrénnek felső-rákosi birtoka után 2830 rft. 28 3/4 kr. — Keszegd Samanak veszdői birtoka után 147 ft. 12 kr. — Kovács Lászlónak és Keszegd Samanak veszdői és oláh-ivánfalvi birtokuk után 315 ft. 40 3/4 kr. — Béli Albertnek arapataki és erdősi birtoka után 926 ft. 46 3/4 kr. — Gyulai Kátnak bükösi birtoka után 1313 ft. és 10 1/4 kr. urbéri közp. töke és járulék utalványoztatik. A követelések beadandók f. évi mart. 4-ig. Tárgyalási nap f. évi máj. 4. d. e. 10 órakor.

A kolozsvári cs. k. megyei törvényszék utján dec. 28 ról 1857. Borbély Ferencz szőlőkész és fűzes-szentpéteri birtoka után 884 ft. 14 3/4 kr. — báró Kemény Pál örökösei. B. Kemény Julián, Susánna, Erzsébeth és B. Kemény Domokos alsó-, felső-detrehemi s mezőköki birtokaik után 13589 ft. 22 3/4 kr. — Turi József szász-czegői és simontelki birtoka után 5756 ft. 28 3/4 kr. urb. közp. töke és járulék utalványoztatik. A követelések beadandók f. évi mart. 1-ig. Tárgyalási nap f. évi máj. 10-ke d. e. 9 órakor.

A károlyi ejérvári cs. k. megyei törvényszék utján dec. 5, és 12-ről gr. Teleki Istvánnak igenpataki birtoka után 1207 ft. 23 3/4 kr. — Marra Józsefné Nemes Károlina grófnőnek magi birtoka után 539 ft. 34 3/4 kr. — Szörsei Istvánné

Antos Krisztinának farkas-telki birtoka után 259 ft. 59 1/4 kr. — Halma gyi Julián Dindár Jánosnak vajasi birtoka után 3762 ft. 1 kr. — Bácsfalusi Sigmundnak medvesi birtoka után 125 ft. 31 1/4 kr. urb. közp. töke és járulék utalványoztatik. A követelések beadandók 1858. mart. 16-ig. Tárgyalási nap máj. 21-ke d. e. 9-kor.

A szászvárosi cs. k. megyei törvényszék utján nov. 21-ről 1857. gróf Teleki Ferencnek valia-lárniceai, valia-satului, valia-kornetzeli birtoka után 3483 ft. 4 1/4 kr. — Turka Johannának kuretyi birtoka után 1333 ft. 20 kr. urb. közp. és jár. utalványoztatik. A követelések beadandók 1858. mart. 1-ig. Tárgyalási napok f. é. mart. 1-e utáni napok d. e. 9-kor.

beli július 18-ki csod. rendeletnek hatása van, fekvő ingatlan jaira nézve a csod. megnyitása megengedett. — Tömeg-ügyvédül dézsi ügyvéd Fodor Antal, ennek helyettesül dézsi ügyvéd Vékony Ferencz nevezettek ki. — Felső-littának erre nézve mindazok, kiknek a csod. alatt vagyonokhoz akárminő követelések lenne, magokat legtovább folyó 1858-dik év martius 15-ig mint szerezni panasz által bejelenteni, el-

len esetben nem tekintve az olyaknak netalan illethető előny vagy zálogjogaikat, a csod. tárgyalástól kirekesztendők, és minden a csod. tömeg irányában lehető követelésekre nézve vesztendők lesznek. — Az időközbeni vagyonkezelés ügyvéd Fodor Antalra bízatik. Egyszersmind ezen vagyonkezelő további meghagyására, vagy egy másnak, ugy a választmányi tagok megválasztására határnapul folyó év februarius 25-dik reg-

gel 9 órája tüzetik ki, melyre a hitelezők azon hozzáadással idéztettek, hogyha a vagyonkezelő és választmányi tagok megválasztására nézve határozólag nem nyilatkoznak, vagy ha az erre kitűzött határnapon meg nem jelennek, a tömeggondnok és választmányi tagok hivatali uton fognak kirendeltetni.

A cs. k. megyei törvényszék üléséből Dézsen, januar 7-én, 1858. Machala.

Hirdetmény.

A dézsi cs. kir. megyei törvényszék által ezennel közhírré tétetik, hogy a mai napi határozzal fogva Botsanti Kristóf dézsi kereskedőnek akárholott találtató összes ingó, valamint mindazon koronaországokban, melyekre az 1853.

MAGÁN-HIRDETÉSEK.

(139) **Kolozsvárt, STEIN JÁNOS** bizományában, éppen most jelent meg, s általa minden hiteles könyvárusnál megrendelhető: **ZANDIRHAM.**

Székelő hősköltemény.

Írta **DÓZSA DÁNIEL**. A műnek tartalmát képezi egy történelmi levél a székelő nemzetről és vezetéséről; s rövid értekezés a verszet mértékrendszeréről. Maga a főmunka tizenkét költemény-zakra van szorítva. I. A RABONBANOK TORNJA. II. JOLÁN. III. A BARNAVITÉZ. IV. ADORJÁN ÁLMA. V. A PÁLYA. VI. DAL. VII. AZ ÖRJÖNGŐ ZOA. VII. A SZÉP BISEN NŐ. VIII. A SZÁZADIK KÖPÖNYA. IX. ÖRLECZ VÁRA. X. ZABRÁN DALA. XI. ZOA HIRE. XII. A NEMERE SZELE.

A tiszta apró betűkkel 296 lapra terjedő s csinos brosch kötetbe fűzött könyv ára 2 forint p. p.

(337) **KÖLCSÖNT** gyorsan s jutányosan erdélyi birtokra is eszközöl **Scheimert Nándor** több magas családok ügyigazgatója. Lakik Bécsben, Schullergasse 403 sz. alatt.

(338) **IDŐS LUKÁCS JÁNOS** tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy Bécsből s külföldről érkezett választékos arany és ezüst ékszereket, árát az eredeti vétel-

ár megmutatása mellett 5%-nyi nyeresémnyel, ezen felül kisegedőtt saját készítményű ezüst s arany műveket is állít elő. Továbbá tisztelettel jeleníti, hogy a Kis-Mester utcában 148 szám alatti háza, mely 4 szoba, konyha, s pinczével ellátva — örök áron eladó. Boltja és lakása van Bécs-Szén utcában, 160 sz. alatt, 17-dik bolt.

(336) **GRÓSZ KÁROLY** fogművész és Murphy urnak, az orosz csár ö felsége fogorvosának volt segédje a t. cz. közönséggel egész tisztelettel tudatja, miszerint ő egész aprilis végéig Kolozsvárt mulatni szándékozik; úgy mint annak előtte is) mindennemű szájába vágó műtetteket és munkálatokat, úgy mint: vendégfogak vagy egész harapás (Geibiss) tételét, nem különben az odvas fogaknak kitöltését, szuvasoknak takarítását, és ifjú egyéneknek gyakran ferde irányban növe fogaknak fölegyenésítését magára vállalja, és a legujabb módokat követve, azokat a t. cz. közönség tökéletes megelégedésére teljesítheti reméli. Lakása Dietrich Samu kereskedő ur házában a piacon, 277 szám alatt, 2 díkemetelen, honn található délután 2—5 óra közt.

(333) **Eladó birtok.** Alólírtak Székely-Udvahely és Kőhalom központján fekvő peteki birtoka, mely jó épületekkel, gyümölcs és veteményes kertekkel ellátott 9 hold 1346 □ öl belsőből, korcsma-épülettel, 51 hold 362 □ öl kaszáló, 179 hold 600 □ öl szántóból, és a közhelyekből 88 hold 1000 □ öl illetékből áll; korcsmárlási joggal, melynek hasznából a földadót fedezt, eladó. Árának egy részében urbéri papírok is elfogadhatnak. Jutányos ára, és a fizetés kedvező felté-

telei felől bővebben értekezhetni bérmentes levelekben vagy személyesen Kolozsvárt t. Rucska János ügyvéddel, M. Várhelyt t. Dobolyi Sándorral, és Udvarhelyt tulajdonos P. Horváth Dániellel.

(340) **POPP J. G.** (1—1) gyakroló orvos urnak az **ANATHERIN-SZÁJVIZ** feltalálója s szabadalmos tulajdonosának Bécsben:

Ezennel bizonyítom önnek, hogy én az ön szávjvizét szigorúan megvizsgáltam és igen ajánlatónak találtam. — Bécs, január 1857.

Oppolzer J. m. k. cs. k. tanár a bécsi egyetemnél, kir. szász udvari tanácsos s b.

Található Kolozsvárt Wolf János gyógyszerésznél. Brassóban: Hoffmann J. Nedelkovics N. M., Johan fia. Nagyszebenben: Zóhrer, Nedelkovits György. Beszterczen: Dietrich és Fleischer. Dézsen:

(38) **Dr. Hartung-féle cs. kir. szabadalmazott**

CHINAHÉJ-OLAJ. A hajnövet megtartására és szépítésére; egy üveg használati utmutatással együtt 50 prk.

NÖVÉNY-HAJKENŐCS,

a hajnöves fölélesztésére és erősítésére; egy köcsög használati utmutatással együtt 50 prk.

A dr. Hartung-féle hajnövesztő-szerek, bebizonyult kitűnő jó tulajdonságai s jutányos áraik által igen kedvezőleg különböznek az oly sok részről dicserő macassar-, lapugyókér- s minden más egyéb hajolaj és hajkenőcsöktől, s e szerint azok méltán, mint e nemben a legjobban és legjutányosabban lelkisimereztet ajánlhatatnak. Eziránti kimerítőbb leírások ingyen szolgáltatnak, és magok a szerek valódi és nem hamisított állapotban kaphatók Kolozsvárt egyedül a Wolff J. gyógy-szertárában; valamint

Szebenben: Zóhrer Ferencz-nél, Brassóban: Stenner, Hoffmann és Kopaseknél, M. Várhelyt: Fogarasi Demeternél, Tordán: Vélies Györgynél és Wolff G. gyógyszer-tárában. Segesvárt: Misselbacher J. B-nél található.

